

Læring som social interaktion i Projekt Karrierematch

Følgende artikel omhandler en beskrivelse af resultaterne fra Luisa Bæk Andersens speciale, hvis genstandsfelt er et udviklingsprojekt kaldet "Projekt Karrierematch". Derudover indeholder den inspiration til forandringstiltag i forhold til ændringer i aktiviteterne, som kan være med til at bidrage til Social-og Sundhedselevernes læring og engagement.

Specialets formål var at bryde med de nuværende diskurser 'frafald' og 'fastholdelse' til fordel for et nyt perspektiv - et læringsperspektiv. Læringsperspektivet har til formål at åbne op for nye måder at håndtere ønsket om at uddanne mere sundhedspersonale.

På baggrund af dette ses Projekt Karrierematch derfor også ud fra et lærings- og elevperspektiv, som har til hensigt at fremme elevernes læring og engagement i forbindelse med de forberedende aktiviteter på grundforløb 2 til gavn for elevernes uddannelse.

Kort præsentation af Projekt Karrierematch

I Projekt Karrierematch indgår Social- og Sundhedsskolerne i Region Syddanmark og 15 af regionernes Kommuner. Projektets kerneopgave er at igangsætte aktiviteter, som modsvarer frafaldsårsagerne. Projektet består derfor blandt andet af en række forberedende aktiviteter på grundforløb 2, hvilket nærværende speciale tager udgangspunkt i. Disse aktiviteter består af forumteater, VFU og observationspraktik på plejecentre og simulation. Projektets overordnede målsætning med karrierematch er at styrke rekrutteringen af elever til SOSU-uddannelserne og at fastholde eleverne på grundforløb og hovedforløb for på den måde at reducere frafald på grundforløb 2 og hovedforløb. Ud fra dette arbejder projektet blandt andet med at styrke overgangen fra grundforløb til hovedforløb og at ruste eleverne til krav og forventninger i praktikken.

"Frafald" forstået som en (lære)proces

Nærværende speciale har fokus på frafald ud fra et lærings- og elevperspektiv, som værende en del af elevens læreproces i forhold til at træffe det rette uddannelsesvalg for eleven selv. Flertallet af de unge, som dropper ud af en ungdomsuddannelse, starter på og gennemfører en anden uddannelse (Jørgensen, 2011). Afbrydelsen i uddannelse er derfor ikke nødvendigvis et problem for eleven selv, fordi eleven er

blevet mere afklaret og målrettet, hvad angår uddannelse, men det kan derimod være et problem for politikere, planlæggere og økonomer, der ønsker, at eleverne gennemfører deres uddannelse hurtigst muligt (Jørgensen, 2011). Nærværende speciale ser på frafald ud fra en processuel tilgang inspireret af tidligere forskningssyn på frafald som værende en social bevægelse, hvor eleverne gradvist bliver mindre og mindre engagerede i at gennemføre deres uddannelse (Slutrapport Nielsen et al., 2013). Frafall som proces kan derved være startet tidligere end, at det tidspunkt hvor eleven beslutter sig for at stoppe på sin uddannelse (Slutrapport Nielsen et al., 2013). Specialet sætter endvidere spørgsmålstegn ved, hvorvidt det, at elever dropper ud, er et problem i sig selv. Med afsæt i denne forståelse for frafald tager nærværende speciale derfor afstand til "fastholdelses"-perspektivet, der præger de fastholdelsesinitiativer og frafallbekæmpelsesindsatser, som er implementeret med det formål og fokus at nedbringe frafall og fastholde eleverne. I stedet undersøger nærværende speciale Projekt Karrierematch ud fra et læringsperspektiv, og blikket på Projekt Karrierematch bliver derved rettet mod at højne elevernes engagement og læring i deres Social-og Sundhedsuddannelse. Fokus bliver dermed også på, hvordan der skabes de bedste betingelser for elevernes læring og engagement i forbindelse med aktiviteterne i Projekt Karrierematch. Dette har til formål at skabe et nyt syn på Projekt Karrierematch som værende aktiviteter til gavn for alle elever - ikke kun de elever, der er i risikozonen for at droppe ud.

Kort præsentation af det teoretiske og metodiske fundament

Jeg finder det relevant at klarlægge, hvilket metodisk og teoretisk fundament, som specialet bygger på således, at læseren har et indblik i denne.

Specialets undersøgelse er baseret på individuelle semi-struktureret interviews med seks elever på Social-og Sundhedsuddannelsen. Interviewundersøgelsen med eleverne er valgt på baggrund af, at jeg ønskede at opnå et elevperspektiv på Projekt Karrierematch.

Specialets videnskabsteoretiske tilgang tager afsæt i socialkonstruktivismen med det formål at sætte fokus på elevernes italesættelser af deres oplevelse med aktiviteterne i forbindelse med Projekt Karrierematch. Det socialkonstruktivistiske blik på min problemstilling understøttede mit valgte fokus på de sociale interaktioner, som eleverne var en del af i forbindelse aktiviteterne. Disse sociale interaktioner tog form som gruppearbejde og elevernes samarbejde samt samtaler med sundhedspersonale omkring sundhedspersonalets arbejde.

Til at understøtte min analyse af elevernes italesættelser af deres oplevelse og læreerfaringer valgte jeg at tage udgangspunkt i Lave & Wengers (2003) teori om situeret læring og Etienne Wengers (2004) teori om

læring i praksisfællesskaber. På baggrund af dette ses læring, i dette speciale, derfor som værende social konstrueret imellem deltagere i praksisfællesskaber. Dette betyder også, at læring set ud fra et kognitivt og individuelt perspektiv er valgt fra.

Specialets samlet elevperspektiv på Projekt Karrierematch

I dette følgende afsnit vil specialets resultater blive beskrevet.

Overordnet kan der ses en sammenhæng mellem elevernes læring i forbindelse med aktiviteterne og deres muligheder for aktiv deltagelse, samt hvorvidt eleverne har haft adgang til at udveksle perspektiver på arbejdsopgaver, måder at håndtere en borger på o. lign. med deres medstuderende og/eller sundhedspersonalet. På baggrund af dette viser det sig, at elevernes adgang til at deltage aktivt og udvekslingen af perspektiver har en positiv betydning for elevernes opnåelse af en større forståelse for Social-og Sundhedsområdet. Mere specifikt viser det sig, at eleverne opnår læring ved at blive inddraget i aktiviteterne og i sundhedspersonalets praksis enten ved at stille spørgsmål til sundhedspersonalets praksis eller læreren, at skulle gøre sig egne tanker om hensigtsmæssige måder at handle på, at løse arbejdsopgaver eller gennem samtaler samt diskussioner i grupper med deres medstuderende. Det viser sig nemlig at spørgsmålene og dialogen skaber mulighed for at udveksle og diskutere perspektiver, hvilket medfører læring hos eleverne.

Omvendt kan der derfor, især i observationspraktikken, ses en sammenhæng mellem de elever, som har haft ringe eller ingen adgang til at deltage aktiv og udveksle samt diskutere perspektiver med sundhedspersonalet, at det har haft en negativ betydning for elevernes læring og deres muligheder for at engagere sig i aktiviteten. I forbindelse med den manglende sociale interaktion mellem eleven og sundhedspersonalet, ses det, at eleverne blot observerer, og at de derfor ikke engagerer sig på andre måder i aktiviteten. I observationspraktikken viser observation sig at være brugbar for de uerfarende elever i forhold til at observere og opnå et indblik i plejecenterets praksiskultur. Dette kan skyldes, at de uerfarende elever ikke kendte til en lignende praksis i forvejen, hvorfor dette forekom som værende noget nyt for dem.

I observationspraktikken viser det sig i nogle tilfælde, at skoleopgaven har en negativ betydning for elevernes læring, idet den er med til at begrænse eleverne i deres deltagelsesmuligheder, måde at engagere sig i aktiviteten på og deres fokus i forbindelse med deres observationer. Derudover ses der også eksempler på, at nogle elever vurderer deres læringsudbytte ud fra dette og derved ikke er bevidste om,

hvorvidt de har opnået anden læring. Endvidere viser det sig, at de erfarende elever ikke har adgang til at engagere sig i deltagelsesmuligheder, som vil kunne udfordre dem i forhold til den viden og erfaring, de i forvejen har.

Projekt Karrierematchs organisering er på nuværende tidspunkt karakteriseret ved en del observationsopgaver, hvilket har en negativ betydning for elevernes muligheder for at engagere sig og deltage aktivt i observationspraktikken og simulation, hvilket endvidere har betydning for, hvorvidt eleverne opnår læring i forbindelse med aktiviteterne. Denne betydning kommer til udtryk ved, at eleverne i nogle tilfælde begrænses til observation, mens det er den aktive deltagelse og dialogen med sundhedspersonalet, der viser sig at være gavnlig for eleverne.

Samtidig har forumteaters organisering dog medført, at eleverne inddrages og deltager aktivt i forhold til at diskutere hensigtsmæssige måder at handle på, fordi aktivitetens organisering lægger op til dette. Dette medfører læring hos eleverne, idet eleverne opnår træning i at argumentere for, hvilke handlinger de finder mest hensigtsmæssig som løsning på problemstillingen i situationen.

På baggrund af dette elevperspektiv på Projekt Karrierematch, kan det derfor være relevant at kigge på udviklingsprojektets organisering i forhold til at fremme elevernes engagement og læring.

Behov på fire hovedområder

I det følgende afsnit vil forandringstiltagene, i forhold til at fremme læringen og engagementet hos Social- og Sundhedseleverne, blive beskrevet.

Overordnet set er budskabet med nærværende speciale er, at Social-og Sundhedseleverne skal "engageres" frem for, "fastholdes". Med udgangspunkt i specialets samlet elevperspektiv, kan forandringstiltag med fordel indsættes i forhold til fire områder i forbindelse med aktiviteterne med henblik på at engagere eleverne og fremme deres læring. Disse fire områder har jeg omformuleret til fire behov hos eleverne med udgangspunkt i min valgte teori om situeret læring og læring i praksisfællesskaber.

- Behov for meningsforhandling mellem elever og undervisere/arrangører i forhold til, at eleverne opnår meningen med aktiviteterne i forhold til deres engagement og læring

- Behov for at den udleverede skoleopgave tilpasses til både eleverne med og uden erfaring
- Behov for at eleverne inddrages i aktiviteterne og får mulighed for at deltage aktivt i forskellige deltagelsesmuligheder såsom at lave morgenmad etc. tilpasset til elevernes, som kan styrke elevernes engagement og læring i aktiviteterne
- Behov for at eleverne får mulighed for meningsforhandling både mellem eleverne og sundhedspersonalet og eleverne imellem med henblik på, at eleverne opnår en større forståelse for Social-og Sundhedsområdet.

Forandringstiltag til mere læring i Projekt Karrierematch

Ovenstående behov vil jeg inkludert i aktiviteterne i et kortfattet forandringsdesign i dette afsnit, hvilket kan være med til at bidrage til at fremme Social-og Sundhedselevernes læring og engagement i deres uddannelse gennem aktiviteterne. Nedenstående fire punkter er alle udvalgt på baggrund af vigtige pointer, der fremgik i specialets interviewundersøgelse, som derefter er omformuleret til eksempler på konkrete mulige justeringer.

1. Meningsforhandling mellem eleverne og arrangørerne af Projekt Karrierematch

Først og fremmest kan en meningsforhandling mellem eleverne og arrangørerne af Projekt Karrierematch ske ved, at eleverne får fortalt, hvad eleverne selv kan bruge aktiviteterne til i deres uddannelse – altså hvad aktiviteterne kan bidrage med i forhold til elevernes uddannelse. I den forbindelse vil eleverne kunne stille spørgsmål til dette med mulighed for at opnå en større forståelse for meningen med aktiviteterne knyttet til deres uddannelse, idet dette vil kunne have indflydelse på, i hvor høj grad eleverne vælger at engagere sig og deltage aktivt i aktiviteterne. I specialets undersøgelse viste det sig, at flere elever er udfordret i at se meningen med aktiviteterne i forhold til, hvad disse skal bidrage med i forhold til deres uddannelse, – dette gælder især de elever, som har kendskab til praksis i forvejen, og som udtrykker en høj motivation for uddannelsen generelt.

På baggrund af dette kan en målsætning med aktiviteterne knyttet til elevernes uddannelse og læring være en fordel. Målsætningen for aktiviteterne kan eksempelvis være:

“Eleverne skal opnå viden på Social-og Sundhedsområdet inden for elevens eget interessefelt gennem aktiviteterne”.

Målsætningen er bevidst valgt ud fra at eleverne får mulighed for at præge deres eget læringsforløb i forbindelse med aktiviteterne, og at elevernes forskellige interesser i højere grad kommer i spil, hvilket har til formål at engagere flere elever allerede inden påbegyndelse af aktiviteterne.

2. Eleverne skal deltage aktivt

Aktiviteterne skal i højere grad give eleverne adgang til forskellige måder at deltage aktiv på blandt andet gennem praktiske opgaver i observationspraktikken og ved at organisere simulation og forumteater således, at flere elever deltager aktivt på én gang. I specialets undersøgelse viste det sig blandt andet, at det er vigtigt for eleverne, at de får lov til at *“have det i hænderne”* – altså at selv prøve at udføre det praktiske med udgangspunkt i elevernes forskellige forudsætninger for at deltage.

Dette har til formål at engagere flere elever og skabe forudsætninger for meningsforhandling, hvor eleverne kan diskutere og udveksle perspektiver i forbindelse med aktiviteten, som kan medføre læring.

3. Skoleopgave tilpasset eleverne

Skoleopgaven skal så vidt mulig gøres meningsfuld for alle eleverne ved i højere grad inkludere elevernes interesse for på den måde at engagere eleverne ud fra elevernes egne forudsætninger.

- Skoleopgaven kan lægge op til, at eleverne selv skal finde på nogle spørgsmål på baggrund af deres egen nysgerrighed, som de skal stille sundhedspersonalet for at skabe forudsætninger for meningsforhandling altså samtaler og diskussioner mellem eleverne og sundhedspersonalet med henblik på læring.
- Skoleopgaven kan også indeholde refleksionsspørgsmål, som eleverne skal svare på skriftligt efter observationspraktikken som et redskab til at påminde eleverne om deres opnåede læring. Elevernes svar på deres refleksionsspørgsmål kan efterfølgende inddrages i en gruppesnak på skolen.

4. Inddragelse og gensidigt engagement

Gennem inddragelse af eleverne og et gensidigt engagement mellem sundhedspersonalet og eleverne i observationspraktikken, vil eleverne kunne opnå et tilhørsforhold til sundhedspersonalets praksis, som de deltager i. Det vil også i højere grad give eleverne adgang til forskellige deltagelsesmåder, så eleverne kan påbegynde læringsbaner, som de kan identificere sig med.

En vigtig pointe i denne forbindelse er, at sundhedspersonalet i ligeså høj grad skal udvise engagement over for eleven som omvendt og sundhedspersonalet skal involvere eleven i deres praksisfællesskab for at kunne skabe forudsætninger, at eleven kan få adgang til engagere sig og opnå læring. Dette vil med fordel kunne formidles til sundhedspersonalet.

En anden vigtig pointe er også, at specialets dynamiske syn på læring gør, at eleverne ses som værende en aktør, som har styringen over egen læreproces gennem skiftende deltagelse i aktiviteterne. Med denne pointe kan det være relevant at forklare eleverne, at de altså har medbestemmelse i forhold til egen læreproces ved, at de kan deltage i aktiviteterne på forskellige måder på baggrund af deres egen nysgerrighed. Denne pointe er medtaget på baggrund af elevernes tendens til at se læring, som værende 'noget' de får givet, mens læring ud fra teorien i højere grad betegner den lærende, som aktiv deltagende på forskellige måder i forhold til at opnå læring.

Litteraturliste

Jørgensen, Christian Helm (2011). *Frafald i erhvervsuddannelserne*. Frederiksberg C: Roskilde Universitetsforlag

Lave, Jean (2003). *Situeret læring*. København: Hans Reitzels Forlag

Nielsen, Klaus, Jørgensen, Christian H., Koudahl, Peter, Munk, Martin D., Jensen, Torben Pilegaard, Pedersen, Lene Tanggaard....Lippke, Lena (2013, 6. april). *Slutrapport: erhvervsskolelever i det danske erhvervsskolesystem*. (side 6-7). Lokaliseret på:
[http://psy.au.dk/fileadmin/Psykologi/Forskning/Forskningsprojekter/Fastholdelse af erhvervsskoleelever/Slutrapport28082013final.pdf](http://psy.au.dk/fileadmin/Psykologi/Forskning/Forskningsprojekter/Fastholdelse_af_erhvervsskoleelever/Slutrapport28082013final.pdf)

Projekt Karrierematch (u.å). *Til SOSU-uddannelse og job*. Lokaliseret d. 30. maj 2019 på:

<http://karrierematch-sosu.dk/om-projektet/matchning.html>

Wenger, Etienne (2004). *Praksisfællesskaber: læring, mening og identitet*. København: Hans Reitzels Forlag